

vergadering **C46**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 27 oktober 2022

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Marius Meremans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de filmstreamingdienst Cinébib – 381 (2022-2023)	3
VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de toekomst van de Muziekodroom in Hasselt – 357 (2022-2023)	5
VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over besparingen op cultuur bij lokale besturen – 387 (2022-2023)	8
VRAAG OM UITLEG van Orry Van de Wauwer aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de toekomst van een Vlaams boekenfestival en de boekencampagne – 389 (2022-2023)	13
VRAAG OM UITLEG van Karin Brouwers aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het verzekerings- en bruikleenbeleid van het Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen voor een recente tentoonstelling in het Oekraïense Kiev – 351 (2022-2023)	16

VRAAG OM UITLEG van Marius Meremans aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de filmstreamingdienst Cinébib – 381 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Marius Meremans

Marius Meremans (N-VA): Op 6 oktober 2022 lanceerden 26 bibliotheken in Vlaanderen een eigen aanbod voor filmstreaming, dit via een nieuwe eigen filmstreamingdienst 'Cinébib'. Alle leden van deze bibliotheken kunnen zo films, series of documentaires streamen. Je moet enkel een 'Mijn Bibliotheek'-profiel aanmaken op Cinébib en je kunt vanop elk digitaal toestel kijken. Vele zaken worden gratis aangeboden, sommige films zullen betalend zijn.

De bibliotheken kunnen films aanbieden van drie mogelijke Belgische streamingplatformen: Dalton Distribution, Avila of Sooner. Cinébib vormt een zeer interessante aanvulling op de bestaande dvd-collectie die bibliotheken nu al hebben.

Het project wordt de komende twee jaar geëvalueerd waarna andere bibliotheken kunnen aansluiten. Dit pilootproject wordt gecoördineerd door Cultuurconnect. Ik heb daarbij volgende vragen aan u, minister.

Op dit moment kan de bibliotheek in kwestie kiezen met welk platform ze werkt. Ook een combinatie van de drie is mogelijk. Zal men in de toekomst overgaan naar een algemeen systeem voor alle Vlaamse bibliotheken of blijft het aanbod afhankelijk van de platformen waarmee wordt samengewerkt?

Op welke manier wordt dit project van budget voorzien en hoeveel bedraagt dit?

Minister, in welke mate bent u van oordeel dat dit platform een concurrentie zal bieden tegenover de huidige streamingdiensten met commerciële content?

Met welke ambities werd dit project gelanceerd?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik beantwoord eerst uw eerste vraag, mijnheer Meremans, of er naar een algemeen systeem zal worden overgaan. Het zit zo.

Cinébib is een project dat ontstond op vraag van de openbare bibliotheken naar aanleiding van een eerste experiment met filmstreaming via de bib in 2018. Aan dit experiment namen twaalf openbare bibliotheken deel, waaronder Leuven, Antwerpen en het samenwerkingsverband BRoeRe, dat een aantal bibliotheken samenbrengt in en om Roeselare. Cultuurconnect vzw begeleidde dit project. De resultaten toonden aan dat er interesse was in filmstreaming via de bib, maar ook dat er binnen de bibliotheeksector verschillende noden waren, afhankelijk van de collectiesamenstelling, de financiële mogelijkheden en de samenwerkingsverbanden van de bibliotheken.

In de stuurgroep digitale collecties werd daarom eind 2020 door de bibliotheken beslist om een nieuw traject op te zetten onder leiding van Cultuurconnect vzw, waarbinnen een diverse groep bibliotheken samen op zoek ging naar een antwoord op de noden die zij hadden rond het aanbieden van audiovisueel materiaal via de bib. Er werd gekozen voor een tweejarige piloot, zodat tussentijdse evaluaties en bijstellingen mogelijk zijn.

Via een Europese aanbesteding werd gezocht naar een diversiteit aan platformen met als doelstelling bibliotheken zelf de keuze te geven om het platform of de platformen aan te bieden die het best aansluiten bij hun collectienoden, met name een breed

aanbod van zowel kwalitatieve langspeelfilms, jeugdfilms als documentaires, of een kleiner aanbod met focus op documentaires, of een gecureerd aanbod dat telkens thematisch of contextueel gekaderd wordt. Er werd bewust gekozen voor bestaande platformen, zowel uit financiële overwegingen – het is een piloot – als om snel te zijn. Er zijn amper technische ontwikkelingen nodig.

Of er in de toekomst een aanbod komt voor alle Vlaamse openbare bibliotheken en hoe deze oplossing eruit zal zien, zal afhangen van de resultaten en de evaluatie van deze piloot, waarbij Cultuurconnect rekening houdt met de beoogde doelstellingen. Ik kom daar straks bij vraag vier nog even op terug. Het is op dit moment niet mogelijk om hier al uitspraken over te doen. We wachten eerst de evaluatie van de pilootprojecten af.

Cultuurconnect vzw financiert dit project via haar werkingssubsidie. De vzw investeert 50.000 euro, gespreid over een periode van 2 jaar en 0,75 voltijdequivalenten (vte) personeel tot 6 maanden na de lancering. Daarna volgt een eerste evaluatie en eventuele bijsturing van het nodige personeel. Met het investeringsbudget worden de kosten gedragen voor de technische implementaties om via het Mijn Bibliotheek-profiel toegang te geven tot de platformen, en de gebruiksdata te kunnen genereren en rapporteren. Er wordt ook promotie- en marketingmateriaal voorzien, evenals de mogelijkheid om te experimenteren met de organisatie van evenementen die de dienstverlening meer zichtbaarheid kunnen geven, zoals de organisatie van een filmclub of een filmvoorstelling in de bib. De kosten voor het streamen van de content worden gedragen door de openbare bibliotheken zelf. De kostprijs daarvan is grotendeels afhankelijk van het gebruik.

U vraagt ook of dit pilootproject concurrentie zou betekenen met de huidige streamingsdiensten. Cinébib is geen platform, maar een pilootproject dat de deelnemende bibliotheken de mogelijkheid biedt om hun leden toegang te geven via hun Mijn Bibliotheek-profiel tot een of meerdere streamingplatformen. Alle aangeboden platformen zijn bestaande platformen die op de Vlaamse markt actief waren voor de lancering van Cinébib. De keuze voor de platformen gebeurde op basis van een Europese aanbesteding.

Het project heeft als doelstelling om de diversiteit van de collectie audiovisuele content in de bib te waarborgen binnen de veranderende maatschappelijke context. Steeds minder films verschijnen nog op dvd en steeds minder mensen hebben nog een dvd-speler in huis. De onderliggende ambitie is ook om de bibliotheekleden te laten proeven van een breed audiovisueel aanbod, en hen te inspireren en te stimuleren om andere content te bekijken dan de content die de bibliotheekleden zelf al kenden. Cinébib staat, met andere woorden, niet tegenover de huidige streamingdiensten met commerciële content, maar ernaast.

Het pilootproject Cinébib werd gelanceerd met de ambitie om in te spelen op een aantal maatschappelijke tendensen die een impact hebben op een van de doelstellingen van openbare bibliotheken, met name het realiseren van een rijk en gevarieerd collectie-aanbod. Steeds minder mensen hebben, zoals ik al zei, een dvd-speler in huis. Het gevolg daarvan is dat deze groep bibliotheekleden geen gebruik meer kan maken van de dvd-collectie van de bib. En steeds vaker worden films of documentaires niet langer uitgebracht op dvd, met een verschraving van het collectie-aanbod van de bib als gevolg.

Het project Cinébib speelt hier direct op in. Bij de keuze van de platformen werd rekening gehouden met de maatschappelijke opdracht van de bib om haar leden te inspireren, hen uit te dagen om de diversiteit binnen het cultuuraanbod, meer bepaald het filmaanbod, te ontdekken, met specifieke aandacht voor Vlaamse producties.

Tijdens het pilootproject wil Cultuurconnect vzw, samen met de deelnemende bibliotheken, onderzoeken in welke mate er interesse is in een filmstreamingaanbod via de bib, waaruit dat aanbod dan dient te bestaan, op welke manier ze dit aanbod het beste aanbieden, wat het effect is van promotiecampagnes en bijkomende evenementen, en of er een duurzaam businessmodel gevonden kan worden, zowel richting de bibliotheken – B2B – als vanuit de bibliotheken zelf naar hun eindgebruikers – B2C.

Marius Meremans (N-VA): Dank u wel, minister. We wilden dit interessante pilootproject even onder de aandacht brengen. Het is belangrijk. Ik heb thuis ook nog een aantal dvd's. Ik vraag me af hoe ik die moet afspelen want ik heb geen dvd-speler meer, uiteraard. Dat maakt het wel interessant.

Men moet natuurlijk wel oog hebben voor andere organisaties die in opdracht rond de verspreiding van auteursfilms werken, zoals het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) en Screen Flanders. U hebt goed geduid dat er een verschil is.

In elk geval denk ik dat dit wel interessant kan zijn. We kijken uit naar de evaluatie binnen zes maanden. Ik hoop dat we het dan in de rest van Vlaanderen kunnen uitrollen. Want het is belangrijk voor de bibliotheekgebruiker om van streamingplatformen gebruik te kunnen maken.

Mijn vragen zijn beantwoord, we wachten de evaluatie af. Ik hoop echt dat het meevalt.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): Voorzitter, u hebt gevraagd naar de manier waarop voor dit project budget wordt voorzien en hoeveel dit bedraagt. Ik heb een bijkomende, concrete vraag aan u, minister. Welke financiële bijdrage moeten de bibliotheken zelf betalen voor dit pilootproject Cinébib? Wat is de bijdrage van de bibliotheken die hieraan deelnemen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik heb daar al op geantwoord, denk ik. Als zij intekenen op bepaalde streamingplatformen die zelf voor het gebruik een bijdrage vragen, dan is het de bibliotheek die die bijdrage opvangt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ludwig Vandenhove aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de toekomst van de Muziekodroom in Hasselt – 357 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Marius Meremans

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister-president, dit is even een klein Limburgs onderonsje.

Vlaanderen behoort al decennialang tot de wereldtop als het gaat over het aanbieden van muziek evenementen. Denk maar aan de talrijke grote festivals. Maar de concertzalen spelen daarin een belangrijke rol: Het Depot in Leuven, Vooruit in Gent of de Muziekodroom in Hasselt hebben niet alleen een aantal internationale artiesten naar Vlaanderen gehaald, zij spelen nog steeds een belangrijke rol in het

groeien en laten doorgroeien van jonge Vlaamse artiesten en bands tot echte headliners op binnen- en buitenlandse festivals.

Tot grote spijt van velen, zeker in Limburg, kregen we begin september te horen dat de Muziekodroom in Hasselt in 2023 noodgedwongen zal moeten sluiten. Wat bestond sinds 2016 zou geen structurele cultuursubsidies meer toegekend krijgen. De moeilijke coronajaren hebben ervoor gezorgd dat het langer openhouden van de Muziekodroom niet langer financieel rendabel is geworden. Bovendien is er de heel nauwe band met de PXL-hogeschool. Ook voor PXL is het een nadelige zaak dat de Muziekodroom wegvalt.

Een regionale spreiding om in heel Vlaanderen podiumkansen te creëren lijkt mij een belangrijk uitgangspunt te zijn voor een gesubsidieerd muzieklandschap. Zeker nu Vlaanderen de culturele bevoegdheden heeft overgenomen van de provincies. Wij in Limburg hebben daar de voorbije jaren nogal in geïnvesteerd. Daarom zou het als een falen overkomen mocht een van de provincies niet langer een beroep kunnen doen op de ondersteuning van Vlaanderen om zo'n circuit uit te bouwen.

Minister-president, hoe bekijkt u deze situatie? Het is toch onlogisch dat de provincie Limburg als enige provincie zou achterblijven zonder concertzaal en dat de daarmee verbonden doorgroeimogelijkheden voor de Vlaamse pop- en rockscene, maar natuurlijk ook voor de richting aan de PXL-hogeschool, in de problemen zouden komen?

Welke maatregelen zult u als minister van Cultuur nemen om dit grote verlies voor de Vlaamse muziekwereld eventueel te voorkomen of op te lossen?

Wordt hiermee niet het akkoord geschonden dat met de provincies werd afgesloten, dat Vlaanderen alle culturele en jongerenactiviteiten zou overnemen zodra de provincies die bevoegdheden zouden worden ontnomen vanaf 2018?

Voorziet u alsnog bepaalde financiële mogelijkheden voor Limburg voor deze specifieke cultuursector? Ik denk daarbij aan een overgangperiode. Wat ziet u eventueel als alternatief?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Vandenhove, ik betreur het uiteraard wanneer een waardevolle speler in het cultuurlandschap beslist om zijn werking al dan niet tijdelijk stop te zetten. Ik wil daarbij wel aanstippen dat ook andere organisaties doorgroeimogelijkheden bieden aan jonge bands en muzikanten, waaronder Absolutely Free Festival, C-Mine en Villa Basta. Dit neemt niet weg dat het stoppen van Muziekodroom zeker een verlies aan doorgroeimogelijkheden betekent binnen het muzieklandschap in het algemeen en voor Limburg in het bijzonder.

Welke maatregelen zal ik nemen om dit grote verlies te voorkomen? Sinds de huidige beleidsperiode (2017-2022) krijgt de Muziekodroom geen structurele middelen meer toegekend vanuit het Kunstendecreet. De belangrijkste reden hiervoor was dat de organisatie op zakelijk vlak een te turbulente periode doormaakte om een structurele werkingssubsidie voor vijf jaar te kunnen verantwoorden. Ze hebben trouwens ook geen aanvraag ingediend voor een structurele subsidie voor 2023-2027.

Dat de Muziekodroom op zakelijk vlak opnieuw op de rails zat, bewijst de subsidie die ik voor 2022 via het Bovenlokaal Cultuurdecreet heb toegekend, namelijk 362.820 euro. Binnen het Kunstendecreet heeft de Muziekodroom een meerjarige projectsubsidie aangevraagd in de ronde van 15 mei 2022, maar nog voor mijn

beslissing op 15 september 2022 heeft de organisatie het dossier zelf ingetrokken. Ze gaf als reden hiervoor het stopzetten van de activiteiten vanaf 2023.

Ik wil hierbij wijzen op de verschillende subsidiemogelijkheden die er binnen de cultuursector zijn en waar Muziekodroom in het verleden ook gebruik van gemaakt heeft. Tegelijk is het zo dat de beslissing om de werking te stoppen een autonome beslissing van de organisatie is, hoe spijtig die ook is. Na hun beslissing is de Muziekodroom recent ook de nodige toelichting komen geven bij de genomen beslissing.

Wordt hiermee het akkoord met de provincies geschonden? Vanaf 1 januari 2018 zijn de culturele bevoegdheden van de provincies overgedragen naar de Vlaamse Gemeenschap en de gemeenten. Een belangrijk onderdeel daarvan zijn de subsidies voor cultuur die werden toegekend door de provincies. Om de ondersteuning aan bovenlokale initiatieven te continueren, werd het decreet Bovenlokaal Cultuurbeleid ontwikkeld. Via die weg worden sinds 2020 subsidies toegekend. In afwachting van dit decreet werden in een overgangsfase een aantal maatregelen genomen om de continuering van de provinciale cultuursubsidies mogelijk te maken. De Vlaamse Regering keurde daarvoor op 8 juni 2018 het besluit goed over de continuering van de provinciale werkingsmiddelen voor Jeugd en Cultuur in 2018.

Voor organisaties die geen structurele werkingssubsidies ontvingen binnen een Vlaams Cultuurdecreet was het de bedoeling dat zij vanaf 2020 zouden instappen in het nieuwe decreet Bovenlokaal Cultuurbeleid. Een continuering van de provinciale subsidie was voorzien voor de periode 2018-2019, via een transitiereglement. Muziekodroom werd in 2018 en 2019 ondersteund via dit transitiereglement. Zoals ik al aangaf, ontving Muziekodroom ook al projectmatige ondersteuning via het Bovenlokaal Cultuurdecreet.

Voorzie ik nog andere financiële mogelijkheden? Zoals ik al eerder heb gezegd, zijn er binnen de cultuursector verschillende subsidiemogelijkheden. Ik denk daarbij aan het Kunstendecreet, het Bovenlokaal Cultuurdecreet en de projectsubsidies. Het zijn uiteraard de organisaties zelf die al dan niet een subsidieaanvraag moeten indienen. Ik zal zelf niet zeggen dat we die of die organisatie in Limburg gaan oprichten om die subsidies ... Het moet vanuit de organisaties zelf komen. Ik denk dat er voldoende subsidiekanalen voorhanden zijn.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Minister-president, ik kan inderdaad niet ontkennen dat het een autonome beslissing van de organisatie zelf is. Daar ben ik het mee eens. Maar als u Limburg een beetje kent, zult u weten dat het effectief over een individuele organisatie gaat, maar dat de Muziekodroom wel het project was dat die scene toch voor een stuk vertegenwoordigde in Limburg. In die zin zou ik u toch willen vragen dat u eventueel samen met de minister van Onderwijs bekijkt hoe de doorstroming naar die richting bij PXL zeker en vast kan blijven bestaan. Ik bedoel de doorstroming in twee richtingen.

U hebt gelijk. Ik denk dat u er alles aan moet doen om toch nog eens heel goed aan uw diensten over te maken welke subsidiemogelijkheden er bestaan en om vooral nog eens die link met het hoger onderwijs te bekijken, in dit geval met PXL. Hoe je het ook draait of keert, het is inderdaad een autonome beslissing, maar het is alleszins voor Limburg geen goede zaak want zij waren daar het bekendst en daarop was ook het meest gebaseerd. We zullen dit verder bekijken.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik heb hier niet veel aan toe te voegen. Ik betreur dit ook, zoals ik in het begin van mijn antwoord heb gezegd. Maar het

initiatief komt van onderuit. Wij moeten oordelen of de initiatieven waardevol genoeg zijn om al dan niet subsidies aan toe te kennen.

We hebben in Limburg inspanningen gedaan. Ik denk dat collega Gatz daarmee begonnen is. Het ging dan niet over het krijgen van subsidies maar over het aanvragen van subsidies. Als je kijkt naar de toegekende subsidies, dan hinkt Limburg wat achterop. Maar alles begint natuurlijk bij de aanvraag. Daarin hinken ze ook achterop.

We hebben daar initiatieven genomen, maar er is op dat vlak nog werk te doen in Limburg.

De voorzitter: De heer Vandenhove heeft het woord.

Ludwig Vandenhove (Vooruit): Dank u wel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Imade Annouri aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over besparingen op cultuur bij lokale besturen – 387 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Marius Meremans

De voorzitter: We hebben Limburg gehad, nu hebben we Antwerpen. Straks gaan we misschien naar de Westhoek. Misschien komt Alveringem ook nog aan bod.

De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Voorzitter, inderdaad: van Limburg naar Antwerpen.

Minister-president, in Antwerpen zijn het vandaag woelige en onrustige tijden. U zult het ongetwijfeld hebben gemerkt. De cultuursector maakt zich daar vandaag heel wat zorgen. We hebben de afgelopen dagen elke dag protest gehad, tot aan de gemeenteraad van maandag toe. Er zijn elke dag snedige en scherpe artikels verschenen in de pers. Er is in de grootste stad van Vlaanderen onrust in de meerderheid. Er is zelfs iemand van de meerderheid, van uw partij nota bene, de N-VA, die zegt dat hij ermee stopt, dat hij de keuzes die worden gemaakt niet meer kan verdedigen.

Minister-president, waar gaat het specifiek over? Wel, het gaat over besparingen op de projectsubsidies voor cultuur. De schepen van Cultuur, Nabilla Ait Daoud, heeft namelijk beslist om voor de komende drie jaar geen projectsubsidies meer uit te trekken. Volgens haar is dat "geen kerntaak" voor een lokale overheid. Dat vind ik belangrijk om later nog op terug te komen.

De schepen van Begroting heeft ook aangehaald dat dit allemaal nodig is om de begroting op evenwicht te krijgen en dat niemand dit zou voelen. Collega's, dat vond ik ook een opvallende uitspraak. Al die mensen die daar de afgelopen dagen hebben geprotesteerd omdat hun projectsubsidies worden weggesneden, is dat dan 'niemand'? Alle mensen die opiniestukken hebben geschreven en die in de pers hun mening hebben geuit, is dat dan 'niemand'? De mensen die in de meerderheid zich zorgen maken, is dat dan 'niemand'? De collega van uw eigen partij die opstapt omdat hij dit een onverdedigbare keuze vindt, is dat dan 'niemand'?

Ik vind dit opvallend. Ik vind het een heel foute keuze die door een lokaal bestuur wordt gemaakt. U en heel wat andere mensen hebben vaak – en niet onterecht – de mond vol van het roemrijke culturele verleden van Vlaanderen. Er zijn heel veel

dingen om heel trots op te zijn. Daar ben ik het volledig mee eens. Maar als het gaat over een potentieel roemrijke toekomst voor de cultuur in Vlaanderen, horen we plots een ander melodietje. Jonge kunstenaars zien in een van de grootste steden van Vlaanderen, in Antwerpen, op dit moment hun vleugels geknipt worden nog voor ze kunnen vliegen. En ze worden daarbij ook nog eens tegen de grond gemept. Ik herhaal dat dit wat mij betreft fundamenteel onaanvaardbaar is.

Minister-president, we hadden dit kunnen zien aankomen. In 2016 zijn de oormerkingen voor de lokale cultuursubsidies verdwenen. In 2018 kwam dan de inkanteling van de projectmiddelen van het provincieniveau naar het Gemeentefonds. Toen al hebben wij hier gezegd tegen toenmalig minister van Cultuur Sven Gatz: 'Dit is een risico. Welke garantie zullen we nog hebben dat lokale besturen volop zullen blijven investeren in cultuur?' Wij waren niet alleen. De sector zelf heeft heel wat kritiek gegeven. Deze verantwoordelijkheid kun je niet zomaar doorschuiven naar de lokale besturen. Als zij op het vlak van begroting moeilijke keuzes moeten maken, zul je zien dat de cultuur zal bloeden. En kijk! Zes jaar later is het zo in Antwerpen. Dat is natuurlijk een rechtstreeks gevolg van de keuze die hier werd gemaakt in de vorige legislatuur.

Minister-president, bent u het met mij eens dat dit een rechtstreeks gevolg is van de keuze die werd gemaakt door de vorige meerderheid, waarvan uw partij, Open Vld en cd&v deel uitmaakten?

Bent u het met mij eens dat wat vandaag in Antwerpen gebeurt een gevaarlijk precedent schept waardoor het lokale cultuurbeleid onder druk komt te staan en die vruchtbare bodem, die ervoor zorgt dat jonge kunstenaars hun weg vinden, nu drooggelegd dreigt te worden?

Welke stappen gaat u als minister-president zetten om ervoor te zorgen dat het lokale cultuurbeleid niet verschaalt en dat de lokale besturen wel de nodige tools en incentives krijgen om dit soort zaken niet te doen?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Annouri, ik wist niet dat we hier in de Antwerpse gemeenteraad zouden terechtkomen. De beslissingen die men bij de begrotingsbesprekingen in Antwerpen neemt, de beslissingen die in de gemeenteraad van Antwerpen behandeld moeten worden, zijn van een andere orde.

Het is aangenaam om u hier in deze commissie te mogen verwelkomen want de discussie over het lokale cultuurbeleid en de subsidies via het Gemeentefonds hebben we hier wel al een aantal keren gehad. Als u dat gevolgd zou hebben, zou u weten dat ik helemaal, voor 500 procent, achter het gegeven sta dat we alle middelen die we in het verleden geoormerkt gaven aan de lokale besturen, nu gebundeld via het Gemeentefonds uitkeren. Blijkbaar geloof ik, in tegenstelling tot u, wél in de lokale autonomie en in de volwassenheid van lokale besturen om zelf te bekijken hoe zij de altijd schaarse middelen inzetten in hun lokale beleid. Dat is de autonomie van de gemeenten. Ik heb daar heel veel vertrouwen in, en ik bevestig hier dat vertrouwen. In die zin zullen wij daar niet in tussenkomen. We blijven de beleidslijn van de vorige legislatuur handhaven. Voor de rest moet de lokale autonomie spelen. Wanneer u het met dingen van een bepaalde gemeente niet eens bent, kunt u daar in de gemeenteraad van die gemeente oppositie tegen voeren. Daarvoor hebben we gelukkig al die democratische instellingen gemaakt.

Ziedaar mijn antwoord op uw betoog.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister-president, het is mij een genoegen om hier te zijn. Al is het wel jammer dat ik u moet zeggen dat uw antwoord mij compleet teleurstelt. Dat

zal u niet verbazen, maar ik denk dat het ook veel andere mensen teleurstelt. Daar sta je dan als jonge cultuurmaker, met je vertrouwen in lokale besturen. Dat is exact dezelfde argumentatie die vorige legislatuur is aangehaald: 'Wij hebben het volste vertrouwen in lokale besturen, dat ze dat niet gaan doen. Cultuur is belangrijk. En anders zullen ze wel worden afgestraft via de verkiezingen.'

Maakt u zich geen zorgen over de gemeenteraad van Antwerpen. Ik zit daar, het is daar plezant. Ik heb daar heel veel tussenkomsten gedaan over de keuzes die zij daar maken. Maar het probleem is natuurlijk dat de kunstenaars vandaag, zes jaar later, de gevolgen ondervinden van de keuzes die op Vlaams niveau zijn gemaakt.

Minister-president, ik stel aan u deze vraag omdat u ook verantwoordelijk bent voor Cultuur. In mijn ogen zou u eigenlijk een beetje de beschermheilige moeten zijn van al die lokale kunstenaars. Zij kijken naar het Vlaamse niveau om hen daarin te helpen. Maar eigenlijk bent u mee de beul. U zegt gewoon: 'Het is oké. Die middelen verdwijnen. Dat is geen enkel probleem voor mij.' U zegt dat u vertrouwen hebt in het lokale bestuur. In een rapport van 2018 zegt de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC) dat dit geen goede keuze is, dat het Vlaamse niveau moet blijven garanderen dat de lokale besturen voldoende blijven investeren in de lokale cultuurbeleving en in de projectsubsidies. We moeten ervoor zorgen dat het landschap divers genoeg blijft. Daarover zegt u vandaag dat u zich er niets van aantrekt. U steekt uw handen in de lucht.' Na 'Waar is Nabilla?' is het nu 'Waar is Jan Jambon?': u verstopt zich achter de lokale autonomie.

Ik vind dat een flauw antwoord. Ik vind dat teleurstellend. Ik vind dat u de lokale cultuurmakers in de steek laat. De Vlaamse cultuur is voor u blijkbaar iets van grenzen trekken, de taal die je spreekt, het eten dat je eet – maar dat heeft niets met cultuur te maken. Dat vind ik ontzettend teleurstellend. Opnieuw, u laat daarmee de toekomstige generatie kunstenaars volledig in de steek.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): Minister-president, ik moet toch zeggen dat ik collega Annouri hier gedeeltelijk kan bijtreden. Ook wij hebben vertrouwen in de lokale besturen, als algemeen principe, maar als je vandaag kijkt naar de keuzes die Antwerpen maakt en naar alle afspraken die werden gemaakt bij het overhevelen van provinciale cultuurmiddelen via het Gemeentefonds, dan zien we dat het in Antwerpen achteruitgaat.

Ik begrijp de keuze van het Antwerpse stadsbestuur helemaal niet. Met een beetje fantasie kan ik er proberen in te komen. Wij hebben in Antwerpen een bepaald chauvinisme. Als we zien wat er in Vlaanderen gebeurt, denken wij soms, de grens wat opzoekend, dat wij beter kunnen. Minister-president, in het begin van deze legislatuur hebt u 60 procent bespaard in de projectsubsidies. Met een beetje fantasie zie ik schepen Ait Daoud zeggen: '60 procent? Wij kunnen beter! 100 procent projectsubsidies geschraapt! Niet voor één of twee jaar maar meteen voor drie jaar!' Dat is een hele lichte nieuwe jonge startende kunstenaars wier kansen worden ontnomen. Die keuze begrijp ik niet. Ik hoop dat schepen Ait Daoud inziet – een inzicht dat u ook hebt gehad – dat ze die beslissing moet terugschroeven.

Dit is inderdaad niet de gemeenteraad van Antwerpen. U bent minister-president en minister van Cultuur. Maar ik hoop toch dat u als lid van dezelfde partij als de schepen en de burgemeester toch eventueel uw connecties zult gebruiken om de schepen tot een ander inzicht te bewegen.

Minister-president, ik heb een vraag om dit toch naar het Vlaamse niveau te tillen. Het gaat om een ander element, dat ik graag zou willen toevoegen aan het debat. In het personeels- en werkingsbudget van het DIVA-museum is er danig geknipt.

Zodanig dat we ons nu moeten afvragen of zij nog wel hun werking zullen kunnen voortzetten. We zien ook dat andere Antwerpse musea deels of volledig gesloten zijn voor een langere periode dan eigenlijk werd voorzien voor hun renovaties. Ik vrees dat die instellingen de besparingen op de toelagen die ze van de stad Antwerpen ontvangen zullen proberen te compenseren bij hun aanvraag voor de meerjarige subsidies in het kader van het decreet Cultureel Erfgoed. De indiendatum is half januari 2023. Ik vrees dat ze dan een hoger subsidiebedrag zullen vragen. Dat zou effect hebben op het totale budget dat vanuit Vlaanderen voor het decreet Cultureel Erfgoed moet worden voorzien.

Minister-president, zult u richtlijnen geven aan die beoordelingscommissies om te monitoren dat de steden hun aandeel in de financiering van stedelijke musea en erfgoedinstellingen op peil zullen houden en hun besparingen niet zullen afwentelen op de Vlaamse overheid? Ik vrees echt dat dit een van de resultaten zal zijn van wat er vandaag in Antwerpen gebeurt en wat ik totaal onbegrijpelijk vind. Ik vrees dat finaal de rekening bij Vlaanderen zal komen.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister-president, we komen hier op een nieuw terrein in deze commissie. Ik wist niet dat we hier ook onze lokale oppositie mochten stofferen. Ik wil u dus een vraag stellen over het subsidiereglement in de gemeente Riemst voor fanfares groter dan vijftig leden. Ik heb daar toch enige bezwaren tegen en ik vroeg mij af of u ... Maar u hebt daar geen partijgenoot in het schepencollege. Ik vroeg mij af of u dan via een cd&v-minister aan de burgemeester zou willen zeggen om dat te veranderen. Dat zou mij heel veel plezier doen.

Alle gekheid. Collega Annouri, de denkfout die u maakt, is dat de lokale kunstenaar in Antwerpen het slachtoffer is geworden van Vlaams beleid. In die redenering ben ik nog niet helemaal mee. De lokale kunstenaar in Antwerpen is het slachtoffer van lokaal beleid. Niet van Vlaams beleid. Er zijn lokale organen waar de minister-president en collega Van de Wauwer naar hebben verwezen. U zegt dat u in de gemeenteraad veel plezier hebt beleefd aan uw tussenkomsten daar, en dat is ook het platform om dat te doen.

Die lokale democratie moet werken. U kunt perfect in 2024 naar de kiezer gaan en zeggen dat als men op u stemt, die projectsubsidies zullen terugkomen. Ik gun het u van harte dat u in dat schepencollege komt en daar die fout – want dat is het wel, ik wil dat erkennen – rechtzet. Maar als we hier, vanuit Vlaanderen, de lokale autonomie moeten beginnen te beknotten omdat een lokale schepen een beslissing neemt die ons toevallig niet aanstaat, dan zijn we een beroepsinstantie voor de gemeenteraad van, in dit geval, Antwerpen. Maar volgende keer van Riemst en van Tongeren en van Borgloon.

U gebruikt het Vlaams Parlement als een fout platform. Wij zijn die beroepsinstantie niet. Wij geven de vrijheid aan de lokale democratie, en op het einde van de rit aan de kiezer, om te oordelen over deze keuzes. Ik vind dat een behoorlijk goede keuze uit de vorige legislatuur.

Marius Meremans (N-VA): Ik sluit mij even namens mijn partij aan. Soms wordt gezegd door tegenstanders van het Vlaams Parlement dat het Vlaams Parlement eigenlijk een veredelde gemeenteraad is. Collega's, dat is niet de eerste keer. Als we gaan beginnen met vragen te stellen over beslissingen door lokale besturen, over besluiten door het college, en als we vragen aan de minister om daarop te reageren, dan kan ik evengoed aan de minister vragen wat zijn visie is op de zone 30 ergens in Alveringem of God weet waar. Ik wil Alveringem niet vergelijken met Antwerpen, maar ik denk dat we dan toch op het verkeerde spoor zitten.

Er is autonomie naar de gemeenten gegaan. Men heeft de cultuurmiddelen niet meer apart geoormerkt. Daar kun je vragen over stellen. Maar die discussie is al in 2016 beslecht. Toen was de grote reactie dat we meer bevoegdheid voor de gemeenten moeten hebben, dat we meer vertrouwen moeten hebben en minder keizer-kostermentaliteit. Daar horen natuurlijk ook wel verantwoordelijkheden bij en informatie over hoe die beslissingen worden genomen.

Ik zie hier in de vraag ook een aantal cijfers staan. Ik geef gewoon iets mee, gewoon maar over cijfers. Ik heb ze opgevraagd, hoe het nu zit met de besteding van cultuurmiddelen in de gemeenten tussen 2014 en 2019. Toen was Middelkerke volgens het Agentschap Binnenlands Bestuur de beste leerling, en was Borgerhout de slechtste leerling, met een vermindering van 11 procent voor cultuur. Ik heb toen bijna alles over mij heen gekregen: dat die cijfers niet kloppen, dat ik het totaalplaatje moet bekijken, want men had wél geïnvesteerd. Met andere woorden: je kunt moeilijk oordelen als je niet het totale plaatje bekijkt. Maar dat kunnen wij in dit Vlaams Parlement niet. Dat is ook niet onze taak. Dat is de taak van de gemeenteraadsleden. Zij moeten bekijken wat zij daar doen. Men moet lokaal keuzes maken. Die keuzes moeten daar besproken worden. Als u andere ideeën hebt, fijn! Maar dan moet u dat doen in de gemeenteraad van Antwerpen.

De Vlaamse Regering of de Vlaamse overheid heeft wel haar job gedaan. We hebben tijdens corona enorme maatregelen genomen om de cultuursector te ondersteunen. In 2023 komt er 11,13 procent bij op de begroting Cultuur, Sport en Media. 25 miljoen euro daarvan gaat naar de kunsten. We hebben in juni 4 procent inflatiecorrectie beslist. Het klopt niet met de cijfers als u zegt dat cultuur niet wordt ondersteund.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik heb er natuurlijk geen probleem mee dat u grote woorden en grote dingen wilt debiteren. Maar misschien hebben de feiten ook een beetje hun rechten. Dat is tegelijkertijd ook een antwoord op de heer Van de Wauwer. Jonge kunstenaars doen aan het begin van hun carrière vaak een beroep op projectsubsidies. Dat gaat in Antwerpen over 700.000 euro. U weet dat ik op Vlaams niveau de projectsubsidies gevoelig verhoogd heb. Voor de eerste keer hebben we in het Kunstendecreet 12,5 procent van het totale budget ingeschreven voor projectsubsidies. Dat betekent dat we in het Kunstendecreet miljoenen euro bij steken om de organisaties toch voldoende ruimte te geven. Dat betekent dat de projectsubsidies onmiddellijk met dezelfde verhouding van 12,5 procent omhooggaan. Kom mij dus hier niet de les lezen over hoe we moeten omgaan met de jonge kunstenaars en met hun toekomst. Kijk eerst naar het beleid dat we hebben gevoerd.

Mijnheer Van de Wauwer, ik vind het een beetje flauw dat u het hebt over de 60 procent besparing op de projectsubsidies. Wat heb ik destijds gezegd? Ik zal de eerste ronde van de projectsubsidies veiligstellen. Ik zal ervoor zorgen dat ik bij de grote instellingen geen 6 procent moet besparen, en ik zal de inspanningsverbintenis aangaan dat ik de tweede ronde van de projectsubsidies zal veiligstellen. *(Opmerkingen van Orry Van de Wauwer)*

Neen, dat zat in de beslissing die we hebben genomen over hoe we die 6 procent besparing zullen doen. Er komt nog een ronde projectsubsidies. We moeten zien dat we genoeg hebben voor de eerste ronde, en voor de tweede ronde is er nog een begrotingscontrole. Ik heb woord gehouden. Net zoals ik in het Kunstendecreet altijd heb gezegd dat ik de vragen van de sector versta, dat ik een budget heb, en dat ik een inspanningsverbintenis aanga. Ik denk dat dit, tot tevredenheid van iedereen, tot resultaten heeft geleid.

Dat wat de richtlijnen betreft voor het beoordelingssysteem voor de volgende ronde. Voor de musea hebben wij een budget. Het is aan de beoordelingscommissies om dat budget rechtvaardig te verdelen, in functie van de waarde van de verschillende instellingen. Of dat al dan niet de stedelijke of gemeentelijke subsidies vermindert of verhoogt, dat komt niet in de beoordelingscommissie. Zij schatten de musea naar waarde in en verdelen het beschikbare budget over de verschillende instellingen. Daar zal de lokale politiek bij wijze van spreken geen invloed op hebben.

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister-president, ik vind alle tussenkomsten en antwoorden redelijk hallucinant. U hebt het over een groot betoog en grote woorden. Ik ben boos, en samen met mij heel wat mensen. Ik heb ook niets voorbereid dat ik dan aflees. Ik spreek gewoon vanuit de ervaring en de praktijk.

Wat heb ik vandaag gehoord? Ik hoor hier zeggen dat dit niet de gemeenteraad van Antwerpen is. Mijn vraag ging over het Vlaamse beleid dat ons hiertoe heeft gebracht. Collega Coenegracht, ik wil dat straks verduidelijken.

Minister-president, ik heb hier ook van u gehoord: 'Eigenlijk zijn we goed bezig. Ik heb van u geen lessen te krijgen.' U verwacht van mij misschien ook nog een medaille of een sticker waarop staat dat u goed bezig bent. Maar wat ik niet heb gehoord, is empathie ten aanzien van al die mensen die op straat komen. Wat ik niet heb gehoord, is warmte of begrip ten aanzien van al die jonge kunstenaars die zich vandaag zorgen maken. Er is geen overleg gepleegd vanuit het lokale bestuur. Dan zou ik denken dat de Vlaamse minister-president die empathie toont, begrip toont voor de lokale kunstenaars en daarin zijn rol opneemt. Maar dat doet u ook niet. U duwt dat helemaal van u weg.

Collega Coenegracht, de lokale besturen hebben inderdaad het recht om zelf hun lokaal cultuurbeleid te voeren omdat deze Vlaamse Regering dat in de vorige legislatuur heeft beslist. Dat wil zeggen dat je anno 2022 in Vlaanderen verschillende landschappen hebt. En per verkiezing zal dat dan veranderen. Dan zul je ergens een complete woestenij hebben, omdat die meerderheid dat heeft beslist, en ergens anders zul je dan een heel sterk cultuurveld hebben. Ik zie u ja knikken en u vindt dat prima.

Maar de SARC heeft in een analyse aangehaald – en ik citeer: 'Vlaanderen heeft vanuit zijn eigen tools allerlei middelen om ervoor te zorgen dat er kansen worden gecreëerd voor de lokale overheden zodat cultuur-, kunst- en erfgoedwerkingen zich op het lokale niveau en dicht bij de mensen kunnen ontplooien, tonen en experimenteren.' Dat is expliciet de Vlaamse verantwoordelijkheid waarvoor u verantwoordelijk bent. Wat doet u vandaag? U steekt uw handen in de lucht en u zegt dat we goed bezig zijn. Alles is prima!

De kunstensector heeft gelijk: met uw beleid en dat van het Antwerpse stadsbestuur wordt er weinig hart getoond, waardoor zij pijn lijden. Dat is onaanvaardbaar.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Orry Van de Wauwer aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de toekomst van een Vlaams boekenfestival en de boekencampagne – 389 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Marius Meremans

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): We zijn een week voor de herfstvakantie en voor mij, Antwerpenaar, was dat jarenlang de week van de Boekenbeurs. En dat gold niet alleen voor mij, maar voor heel veel mensen uit Vlaanderen. Dat is al een paar jaar niet meer het geval.

Vorig jaar hadden we het boekenfestival LEES! en het was de bedoeling dat er dit jaar een tweede editie van dat boekenfestival zou komen, tot in de lente duidelijk werd dat LEES! niet zou doorgaan. Op 23 juni 2022 debatteerden we in deze commissie over deze aankondiging.

U hebt toen gezegd, minister, en daar hebt u gelijk in, dat de organisatie van een boekenbeurs bij de sectorspelers zelf ligt. U hebt zich wel geëngageerd om een bemiddelingsrol op te nemen om de verschillende spelers en het BoekenOverleg dichter bij elkaar te brengen. Kort na de commissiezitting van 23 juni 2022, waar we dat debat hebben gevoerd, zou u opnieuw een bemiddelingspoging ondernemen om te kijken onder welke voorwaarden er vooralsnog zou kunnen worden samengewerkt. U sprak toen ook uw wil uit om vanuit Vlaanderen steun te voorzien, indien er een gemeenschappelijk initiatief zou volgen, in de hoop om vanaf 2023 opnieuw een groot boekenfestival te hebben. Het is een hoop die het BoekenOverleg, u, ik en alle collega's hier delen.

U verwees toen ook naar de boekenmaand die in november 2022 in Antwerpen zou plaatsvinden, met verschillende literaire events tijdens elk weekend van de maand. Er is dus geen LEES! in de Antwerp Expo, maar wel een hele maand met verschillende activiteiten in boekenhandels, bibliotheken en bij andere literaire partners. Op het moment van indienen van deze vraag is het echter niet duidelijk wat er nog allemaal zou plaatsvinden van dit stadsfestival. Er was sprake van dat het Schrijversbal mogelijk geannuleerd zou worden. Het is intussen duidelijk dat het niet doorgaat.

Nu, dit najaar staat ook de generieke boekencampagne met steun van de Vlaamse overheid gepland. Vandaar dat ik een aantal vragen heb voor u, minister.

Kunt u meer toelichting geven over uw bemiddelingspogingen die u hebt ondernomen sinds de commissiezitting van 23 juni 2022? Wat werd er besproken? Zijn er conclusies en resultaten?

Hoe schat u de kansen in dat er in 2023 een nieuw, gezamenlijk initiatief – als opvolger van de Boekenbeurs – zal plaatsvinden? Welke hindernissen ziet u eventueel nog opduiken?

Wat is de betrokkenheid van de generieke boekencampagne, met steun van de Vlaamse overheid, bij het Antwerpse stadsfestival?

Tijdens de zitting van 23 juni 2022 verklaarde u dat u lokale besturen zou aanschrijven en zou wijzen op de mogelijkheden voor hulp via Literatuur Vlaanderen om tijdens het verloop van deze boekencampagne activiteiten op te zetten. Hebt u de lokale besturen aangeschreven, en met welk resultaat?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Van de Wauwer, ik had sinds 23 juni 2022 veelvuldige gesprekken met belangrijke sectorspelers. Deze gesprekken verliepen constructief en in alle vertrouwen.

Zoals u weet, heb ik altijd gesteld dat ik de rol van bemiddelaar zou opnemen en ik neem deze rol op in een wederzijds vertrouwen met de sectorspelers. Gelet op

de gevoeligheden die er zijn, wens ik momenteel geen verdere inhoudelijke details over deze gesprekken naar buiten te brengen. Ik kan u alleen zeggen dat ik heel veel vertrouwen heb in een goede afloop. Ik zie dat goed aflopen, maar geef mij de kans om de nodige discretie aan de dag te leggen om in deze gevoelige materie niet de hond in het kegelspel te moeten spelen.

Hoe schat ik de kansen voor een nieuw gezamenlijk initiatief in 2023 in? Zoals ik al vaker heb gezegd, meen ik dat het initiatief voor de organisatie van een boekenbeurs bij de sectorspelers ligt. Het BoekenOverleg wil hier nog steeds een trekende rol in spelen en stuurt aan op een structureel overleg tussen de verschillende commerciële en niet-commerciële spelers. Positief is alvast dat er ondertussen op nieuw ad-hocoverleg is tussen de uitgevers en de boekhandels. Men praat opnieuw met elkaar.

Het BoekenOverleg plant boekenbeurzen in als een van de belangrijkste thema's op de volgende Staat van het Boek, die voorlopig gepland is op 18 januari 2023.

De generieke boekencampagne staat volledig los van het Antwerpse stadsfestival. Boekhandels Vlaanderen staat wel klaar om het volgende luik in de campagne te lanceren. De communicatie komt vanaf 4 november 2022 op kruissnelheid. Er zijn onder andere samenwerkingen met de Groep Algemene Uitgevers (GAU) en de VRT, televisie en radio. De boekencheques zullen geldig zijn vanaf 9 november 2022 tot en met de laatste week van de kerstvakantie, meer bepaald 8 januari 2023, bij alle deelnemende boekhandels in Vlaanderen en Brussel. Het thema is #schenkeenboek. Dat staat volledig los van het Antwerpse stadsfestival.

Over het aanschrijven van de lokale besturen kan ik het volgende zeggen. De mogelijkheden die Literatuur Vlaanderen biedt, werden ondertussen breed gecommuniceerd en met resultaat. In 2022 steunde Literatuur Vlaanderen al een aantal aanvragen van lokale besturen voor kleine en grotere literaire projecten. Zo werden van de 11 aanvragen door lokale besturen voor literaire manifestaties 6 aanvragen goedgekeurd voor een totaal van 64.000 euro en konden 992 bibliotheken en 239 gemeenten al een subsidie voor een auteurslezing ontvangen. (N.v.d.r.: Het kabinet van minister-president Jambon heeft gevraagd om de volgende rechtzetting aan het verslag toe te voegen: "Er vonden 992 auteurslezingen plaats in de openbare bibliotheken van 239 gemeenten.") Ik hoop dat we in 2023 dit aantal nog kunnen opdrijven.

De voorzitter: De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): Kunt u de laatste cijfers nog eens herhalen, minister? Heb ik dat goed begrepen, 992 bibliotheken? Dat lijkt me erg veel.

Minister-president Jan Jambon: Het gaat over 992 manifestaties in de bibliotheken. Sorry voor de verwarring.

Orry Van de Wauwer (cd&v): Bedankt voor de verheldering en voor uw antwoord.

Ik heb geen specifieke concrete bijkomende vragen, wel een kleine epiloog. Hier zie je wel dat besparingen op projectsubsidies heel wat anders in gang hebben gezet. Eigenlijk had het Schrijversbal de aftrap moeten zijn van een heel mooie boekenmaand. Het is jammer dat het initiatief met een valse noot start, als protestactie tegen de besparingen daar.

Ik zal vooral onthouden, minister, dat u vertrouwen hebt in een goede afloop. Ik begrijp dat u discreet moet zijn en ik hoop dat ik mag interpreteren dat we volgend jaar, in 2023, een nieuw soort van Boekenbeurs, of hoe we het ook noemen, zullen hebben en dat, bij voorkeur, in Antwerpen.

Marius Meremans (N-VA): We zijn inderdaad hoopvol wachtend op de komst van, niet de Jezus Messias, maar wel van een boekenbeurs. Laat ons hopen dat het de goede weg uitgaat.

Bij dezen maak ik ook promotie bij alle Vlamingen om toch de bibliotheken in de gaten te houden. Er zijn heel wat manifestaties, overal in Vlaanderen. Ik ben blij met uw vraag, mijnheer Van de Wauwer, het geeft wat extra glans aan het boekenvak en het boek in het algemeen. Dank u wel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karin Brouwers aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over het verzekerings- en bruikleenbeleid van het Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen voor een recente tentoonstelling in het Oekraïense Kiev – 351 (2022-2023)

Voorzitter: de heer Marius Meremans

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (cd&v): Minister, begin juli 2022 kondigde de directeur van het Museum van Hedendaagse Kunst (M HKA) trots aan dat het museum meer dan 40 kunstwerken uit de collectie zou uitlenen aan het PinchukArtCentre in Kiev in Oekraïne voor hun heropeningstentoonstelling. Het ging om werken van belangrijke Belgische artiesten, zoals Berlinde De Bruyckere – van wie we ook een werk hebben in het Vlaams Parlement, op een heel prominente plaats –, Luc Tuymans, Francis Alÿs en Jan Fabre, maar ook van internationale kunstenaars, zoals Marlene Dumas – waar we onlangs nog een tentoonstelling van bezochten met deze commissie – en Barbara Kruger, en ook Oekraïense kunstenaars.

Directeur Bart De Baere verduidelijkte deze bruikleen aan VRT NWS als volgt: "Het PinchukArtCentre is het grootste museum voor hedendaagse kunst in Oekraïne. Alles verloopt heel professioneel. De werken worden getransporteerd volgens de regels van de kunst en zijn ook volledig verzekerd, maar niet voor oorlogsschade, want dat biedt geen enkele verzekeringsmaatschappij aan. (...) Maar het risico dat er met de werken iets gebeurt, is enorm klein. (...) Wij denken dat heel Oekraïne in oorlog is, maar in Kiev is het momenteel vrij rustig. De mensen willen hun leven heropnemen. De terrasjes zijn hier open. (...) We kunnen Oekraïne niet alleen steunen met geld, wapens, materiaal en hulpverlening, maar ook met kunst. Dit is immers ook een culturele oorlog."

Het museum zou ook formeel de toestemming hebben gekregen van u, als minister van Cultuur. Daarover zei Bart De Baere: "Ook hij wil dit risico nemen. (...) Het feit dat we deze werken uitlenen en op deze manier willen delen, wordt hier in Oekraïne enorm gewaardeerd. (...) Het risico dat de werken schade oplopen, is enorm klein. Het museum ligt in de buurt van het bureau van president Zelenski, dus dit is een van de best beveiligde buurten in Oekraïne. Er is ook een heel evacuatieplan voorzien voor mocht de oorlogsdreiging hier weer toenemen. Stel dat de Russen iets aan hun troepenopbouw veranderen, kan de expo geëvacueerd worden. Dat staat allemaal beschreven in heel gedetailleerde protocollen."

De expo liep tot zondag 9 oktober 2022 en op maandag 10 oktober 2022, de dag na het einde van de tentoonstelling, vielen er Russische bommen op amper 500 meter van het PinchukArtCentre. Meer dan waarschijnlijk – maar we weten dat dus niet, vandaar mijn vraag – bevonden de bruikleenwerken van het M HKA zich nog in Kiev tijdens dit bombardement. Ik werd daarop geattendeerd door iemand die met luchtfoto's afkwam van de plekken waar werd gebombardeerd. Hij toonde

waar er werd gebombardeerd en vroeg zich af of het wel verantwoord was dat zulke belangrijke werken tentoongesteld werden en of Vlaanderen daarmee akkoord was. Dat is toch een belangrijke vraag, ook meer in het algemeen.

Wat zijn de afspraken voor het in bruikleen geven van kunstwerken uit de collectie van de Vlaamse Gemeenschap aan buitenlandse musea in minder stabiele gebieden?

Is het gebruikelijk om kunstwerken van de collectie van de Vlaamse Gemeenschap tentoon te stellen in oorlogsgebieden zonder dat deze werken verzekerd zijn tegen oorlogsschade?

Werd er voorafgaand aan deze bruikleenovereenkomst een risicoanalyse uitgevoerd?

Werd er een speciale verzekering afgesloten voor het meegereisde personeel van het M HKA?

Werden de 45 kunstwerken in veiligheid gebracht voor het bombardement, met andere woorden, is het door de directeur hierboven vermelde evacuatieplan in werking gesteld?

Hebben deze 45 kunstwerken die het M HKA heeft uitgeleend aan het PinchukArtCentre op enigerlei wijze schade opgelopen en zo ja, dewelke?

Zijn deze kunstwerken inmiddels veilig en wel terug in ons land?

Hoeveel bezoekers hebben de expo met de M HKA-kunstwerken in het PinchukArtCentre bezocht?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mevrouw Brouwers, er zijn geen generieke afspraken voor het in bruikleen geven van kunstwerken uit de Collectie Vlaamse Gemeenschap aan buitenlandse musea in minder stabiele gebieden. Het is quasi onmogelijk dergelijke risico's in algemeen geldende afspraken te gieten. Zo'n inschatting dient daarom concreet en per geval gemaakt te worden. Het is aan de bruikleengevende instelling om de bruikleenaanvragen op hun merites en risico's te beoordelen. De instelling heeft daarbij een grote autonomie. Bij bijzondere risico's is echter een overleg met mijn administratie en mijn kabinet steeds aangevoerd.

Ik meen dat het M HKA voor deze bruiklenen aan het PinchukArtCentre afdoende zorgvuldig gehandeld heeft. Er was overleg met mijn administratie en mijn kabinet over de haalbaarheid van deze tentoonstelling. De boodschap van solidariteit die het M HKA en ikzelf met deze tentoonstelling wilden geven en de relatief beperkte risico's op schade in die fase van het conflict, leidden tot deze tentoonstelling. Het PinchukArtCentre had ook een apart paviljoen in de Biënnale in Venetië dat massaal werd bezocht. Het PinchukArtCentre wordt trouwens geleid door een Vlaming. Zij hebben ook de tentoonstelling rond solidariteit met Oekraïne in het M HKA mee mogelijk gemaakt. Er was, ook daarvoor al, een heel goede samenwerking tussen de beide directeurs.

Is het gebruikelijk om kunstwerken tentoon te stellen in oorlogsgebieden? Aangezien we de afgelopen jaren weinig tot geen oorlog hebben gekend – gelukkig – in regio's waaraan we kunst in bruikleen geven, kan ik u zeggen dat het niet gebruikelijk is om kunstwerken van de Collectie Vlaamse Gemeenschap tentoon te stellen in oorlogsgebieden.

Oekraïne is een oorlogsgebied maar op het moment van de tentoonstelling bevond Kiev zich ver van de toenmalige frontlinies. Het district waar het PinchukArtCenter zich bevindt, was in die periode geen doelwit van raketaanvallen. Oorlogsrisico's vormen een klassieke uitsluiting voor kunstverzekeringen. Het was dus een zaak van wat we met deze tentoonstelling wilden bewerkstelligen af te wegen tegen de risico's op oorlogsschade.

Er werd uiteraard professioneel kunsttransport geregeld en een kunstverzekering die de klassieke schaderisico's dekt. Er werd ook een operationeel evacuatieplan uitgeschreven. Op basis van dit alles ben ik akkoord gegaan met dit voor cultuurpolitiek belangrijke project.

De context en oorsprong van de werken uit de Vlaamse collectie die hier tentoongesteld werden, gaven deze tentoonstelling een bijzondere en haast unieke betekenis. Kunst – en zeker hedendaagse kunst – bestaat uit een noodzaak. Het is de oorlogssituatie die juist die noodzakelijkheid creëert. Wat Vlaanderen en het M HKA hier gedaan hebben met de Vlaamse collectie is niet zonder betekenis, al is die betekenis van symbolische en artistieke aard.

Er werd een uitgebreide risicoanalyse uitgevoerd door de stichting waaronder het PinchukArtCenter valt. Deze stichting werkt nauw samen met het kabinet van de Oekraïense president en heeft de nodige expertise op dit vlak. Het is immers die stichting die ook moest inschatten of in september 2022 het jaarlijkse prestigieuze initiatief 'Yalta European Strategy' kon plaatsvinden. Dit initiatief vond eveneens plaats, voorgezeten door de voormalige Poolse president Aleksander Kwasniewski en met deelnemers als Annalena Baerbock, de Duitse minister van Buitenlandse Zaken; Carl Bildt, de voormalige Zweedse minister-president, en de Poolse premier Mateusz Morawiecki. Uit de risicoanalyse bleek dat de periode waarin de tentoonstelling plaatsvond als veilig kon worden beschouwd.

Er reisde geen personeel van het M HKA mee naar Kiev. Enkel M HKA-directeur Bart De Baere reisde af naar Kiev om daar met de medewerkers van het Art Center de tentoonstelling te installeren. Hij deed dit ten persoonlijke titel. Er werd een speciale verzekering voor hem afgesloten door PinchukArtCenter.

Werden de 45 kunstwerken tijdens het bombardement in veiligheid gesteld? Het evacuatieplan voorzag specifieke indicatoren die het in werking zouden stellen, zodra het oorlogsrisico voor Kiev opnieuw substantieel zou worden, zoals bijvoorbeeld een nieuwe Wit-Russische troepenopbouw in Wit-Rusland, begin dit jaar. Mocht de tentoonstelling niet toen al beëindigd zijn, dan zou het evacuatieplan in werking gesteld zijn en zouden de werken na het bombardement, dat een nieuwe fase in het conflict inluidde, hoe dan ook op terugtransport vertrokken zijn.

De kunstwerken hebben op generlei wijze schade opgelopen. De kunstwerken bevinden zich momenteel in een depot van de gespecialiseerde kunsttransportfirma Hasenkamp in Keulen. Er kwam immers een vraag voor overname van deze tentoonstelling uit Keulen, gefinancierd door de Duitse federale overheid. Claudia Roth, de Duitse federale regeringscommissaris voor Cultuur en Media, zal de tentoonstelling openen op 14 november 2022. De titel van de tentoonstelling werd trouwens veranderd naar 'Worth Fighting For'. Ik zie deze overname als een belangrijk teken van erkenning en waardering voor het statement dat het M HKA en Vlaanderen maakten door het organiseren van deze tentoonstelling in Kiev. Het geeft opnieuw de bijzondere en unieke betekenis van deze tentoonstelling aan.

De tentoonstelling werd door ongeveer 40.000 mensen bezocht, dit in een stad met momenteel maar 2 miljoen van zijn normale 5 miljoen inwoners. Ze werd ook bezocht door vele van de officiële delegaties die Oekraïne in deze periode bezochten en werd opgenomen in het programma van de jaarlijkse Yalta European Strategy-vergadering.

Ik begrijp de materiële vragen wel, maar op een bepaald moment, in een bepaalde fase van de geschiedenis, moet je het materiële overstijgen. We hebben hier een krachtig statement gemaakt. Was dat volledig zonder risico? Neen, absoluut niet, in oorlogsgebied kan er van alles gebeuren. Het is allemaal goed afgelopen. Anderzijds heeft het maken van een statement ook wel zijn waarde. We moeten onze solidariteit met Oekraïne niet alleen met woorden, maar ook met daden belijden.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (cd&v): Dank voor het uitgebreide antwoord, minister-president. Ik ben blij dat het goed is afgelopen en dat het heeft kunnen plaatsvinden. Het is natuurlijk ook een hart onder de riem voor de mensen in Oekraïne. Ik versta absoluut, gezien de zekerheden die werden ingebouwd – al kun je in dit geval niet alles verzekeren – dat het heeft plaatsgevonden. Ik ben daar tevreden over. Er werd me er alleen attent op gemaakt dat er opnieuw bommen vielen, een dag na het einde van de tentoonstelling. De vraag rijst dan: wat als? Maar die vraag kun je altijd stellen. Het was meer de bedoeling om het hier daarover eens samen te hebben. Laat ons hopen dat het allemaal niet meer nodig is, dat er niet te veel oorlogen in de wereld meer zijn zodat we dit soort dingen niet meer moeten doen. Maar het kan nog gebeuren.

Het is interessant om te horen hoe men zoveel mogelijk zekerheden heeft ingebouwd. Stel dat er iets gebeurd was, dan was er enorme materiële schade geweest aan bijzonder waardevolle werken van onze beste kunstenaars. Het zou verschrikkelijk geweest zijn, maar wat de mensen daar in Oekraïne meemaken is nog veel erger. Ik steun het feit dat we ook op cultureel vlak in de best mogelijke omstandigheden samenwerken met dergelijke landen die het niet onder de markt hebben.

Mijn vraag was absoluut niet kritisch bedoeld, maar je krijgt wel eens vragen van mensen die zich wel zorgen maken, van kunstliefhebbers. Het antwoord is meer dan afdoende en gelukkig is er niets ergs gebeurd.

Ik heb geen bijkomende vragen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.